

24.09.2025

Na marginesie obchodów 100-lecia brukselskiej polonistyki

Brukselska polonistyka właśnie obchodzi swoje stulecie. Uroczystości otwarcia miały miejsce w maju 2025 roku podczas uroczystej konferencji.

I. POCZĄTKI: ROZPOZNANIA I ZACHWYTY

Jest lato 1998 roku, kiedy przed szacownym gronem profesorów: Alainem van Crugtenem, Markiem Tomaszewskim oraz Janem Rubešem przechodzę rozmowę kwalifikacyjną, a jesienią zaczynam pracę na Wolnym Uniwersytecie w Brukseli. Rok temu obroniłam pracę doktorską, napisaną pod kierunkiem profesora Edwarda Balcerzana i cieszę się, że mogę powrócić do nauczania, z którym przygodę rozpoczęłam w Polsce, na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu. Moim poznańskim profesorom, przyjaciółom ze studenckiej i doktoranckiej ławy oraz studentom z moich pierwszych grup zawdzięczam bardzo wiele. W Brukseli zaczynam nauczanie od języka polskiego jako obcego, ale od razu, od pierwszych zajęć przemycam literaturę i swą niegasnącą miłość do poezji. Lubię swoich belgijskich studentów, są pierwszymi Belgami, których spotykam regularnie (poza mam nową belgijską rodziną), co tydzień w ramach zajęć. Nawiązuje się między nami ważna nić porozumienia, co pozwala na rozpoznanie w obserwacji i w praktyce dydaktycznej tego, co najbardziej studentom potrzebne, i tego, co jest systemowo różne od znanej mi wówczas jedynej, polskiej rzeczywistości akademickiej. W 1998 roku i aż do reformy bolońskiej, która naznaczy XXI wiek, na ULB studia trwają 4 lata, (2+2) podczas kiedy w Polsce 5 lat; nie ma egzaminów wstępnych na Wydziale Filozofii i Literatur, a sesje egzaminacyjne są ostatecznym sprawdzianem weryfikującym, podczas gdy w Poznaniu i w innych polskich ośrodkach uniwersyteckich końca XX wieku – są one niełatwym egzaminem konkursowym, złożonym z egzaminu pisemnego i serii egzaminów ustnych. Studia na ULB są płatne, płatne jest też wówczas dodatkowo przystąpienie do drugiej sesji. Belgijscy studenci starają się więc bardzo, by zdać egzaminy w pierwszej sesji. Studenci w Brukseli mają o ponad połowę mniej godzin nauczania, ale ich ówczesny program jest dużo bardziej zróżnicowany. Mój nowy kampus wydaje mi się piękny, ale nieco archaiczny. Ze zdumieniem odkrywam, że nie mamy wówczas dostępu do laboratorium, by ćwiczyć fonetykę. Za zgodą prof. van Crugtena kupuję pierwszy przenośny magnetofon kasetowy i gdy nieco okrzepnę, organizuję zakup sprzętu video i kaset VHS i nagrywam w domu materiał do zajęć z języka polskiego, by studenci mogli nie tylko pisać, ale i mówić, a przede wszystkim rozumieć. Zajęcia

mam, między innymi, w najwyższym położonym punkcie kampusu, w wieży zegarowej ULB. Jaki stąd roztacza się widok!

Patio z kwitnącą magnolią na Wydziale Lettres, Traduction et Communication (Dawniej: Filozofii i Literatur); widać rozpoznawalną z daleka uniwersytecką wieżę zegarową oraz fragmenty kampusu Solbosch, z biblioteką im. Simone Weil.

Podziwiam prof. Alaina van Crugtena za jego pełne pasji, Nielukrowane spojrzenie na polską historię, kulturę i literaturę. Od niego uczę się wiele, między innymi, wagi tłumaczenia oraz humoru w procesie nauczania. Jesienią 2003 roku zapraszam prof. Edwarda Balcerzana, mego promotora magisterium i doktoratu, na gościnny wykład; udaje się zorganizować spotkanie prof. van Crugtena i oraz prof. Balcerzana, przy wspólnym stole – jestem szczęśliwa – me dwa naukowe i pisarskie autorytety zaśmiewają się i przerzucają *bon mot*-ami.

Innym razem, na kolacji, u profesora van Crugtena spotykam poznanego uprzednio już w Poznaniu, podczas międzynarodowej teatralnej konferencji organizowanej przez prof. Dobrochnę Ratajczak, profesora Mariana Pankowskiego. Kto poznał, sanockiego i brukselskiego autora, wie jak silna to osobowość. Będziemy rozmawiać nie raz a w 2005 roku w dużej auli zorganizuję dla niego wieczór autorski. Powoli, zacieśniają się me więzy z Brukselą. Nawiązują się pierwsze przyjaźnie i sympatie koleżeńskie, pracuję ze świetną polonistyczną kadrą, prof. Markiem Tomaszewskim, który zatrudnia mnie także na polonistycie w Lille, wiedząc jak trudno jest łączyć kawałki pociętych i nieosiągalnych etatów w naszej „branży”, zwłaszcza pracując za granicą. Ważną dla mnie osobą jest także lektorka z

Akademii Pedagogicznej – Małgosia Stanek, doskonała romanistka i glottodydaktyczka; zaczyna ona, podobnie jak ja, uniwersytecką brukselską przygodę w 1998 roku jako lektorka języka polskiego.

Zachwycam się (i ów zachwyt trwa nadal) wolnością wyborów, na jakie pozwala Uniwersytet w Brukseli, w zakresie nauczania i badań, ale też np. zdecydowanie zmniejszonym dystansem hierarchii stanowisk, z reguły – dużą życzliwością i koleżeńskością w interakcjach, choć także większą osobnością i czasem dojmująco odczuwalnym „osamotnieniem”.

Świat przełomu XX i XXI wieku to świat bez internetu, gdy czas zdaje się płynąć inaczej niż dziś, z miejscem na listy w wersji papierowej – z miejscem na ich oczekiwanie. Zakładam wówczas Kroniki Polonistyki, by został ślad po różnych naszych aktywnościach, do których regularnie zapraszam koleżanki i kolegów slawistów, a także naszych polonistycznych gości z Kraju i ze świata, do wpisów.

Od lewej: profesor Alain van Crugten; profesor Marek Tomaszewski; profesor Marian Pankowski

I. **DYDAKTYKA PONAD GRANICAMI**

Dość szybko okazuje się, że znajduję się w kategorii „między”, nieustannie między językami, między uniwersytetami, między metodologią a metodyką nauczania, między literaturoznawstwem a językoznawstwem. Prof. Wojciech Skalmowski z Leuven uprzedzał mnie podczas gościnnego oprowadzania po swoim ośrodku, że nie będzie łatwo: „Dla Belgów będzie pani zawsze z Polski, dla Polaków – z Belgii”; na pytanie prof. Edwarda Balcerzana, gdzie teraz jest mój dom, odpowiadam: mam szczęście, bo mam teraz dwa domy.

Kampus Solbosch i nasi studenci, na przestrzeni wielu lat – mieszkańcy wszystkich kontynentów, są wybitnym przykładem tego, że bycie między kulturami, wielojęzyczność i wielokulturowość wzbogacają. Tę dwujęzyczność będę starała się zachować w prowadzeniu zajęć, w pomocach dydaktycznych, w mych pierwszych podręcznikach do nauki języka polskiego i literatury, skrojonych na miarę belgijskich studentów przełomu wieków, i również – we własnych monografiach.

Dydaktyka ponad granicami to umowy bilateralne, które udaje się zawrzeć na przestrzeni lat, z Uniwersytetem Adama Mickiewicza w Poznaniu, z Uniwersytetem Pedagogicznym w Krakowie, z Uniwersytetem Jagiellońskim, Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Śląskim oraz Uniwersytetem Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie. Oraz – wisienka na torcie – podwójne dyplomy. Polskie uniwersytety – najpierw warszawski, potem poznański – są pierwszymi, które staną się wzorem dla podwójnych dyplomów, np. dla Brna i Lipska.

W pierwszym dziesięcioleciu XXI wieku kwitnie współpraca z wówczas jeszcze istniejącymi polonistykami lub lektoratami, z Gandawy i z Leuven, później z Mons. Przekraczanie granic przed 2004 rokiem ma znaczenie symboliczne, gościmy na ULB wielu profesorów: literaturoznawców, językoznawców, historyków i historyków sztuki, którzy prowadzić będą ćwiczenia i wykłady przed studentami-polonistami na ULB.

Życie polonisty (zarówno nauczyciela, jak i studenta) jest intensywne; oznacza także przemieszczanie się w ramach interaktywnych zajęć do centrów kultury, do galerii i do muzeów, na gościnne salony Instytutu Polskiego i Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli – naszych stałych partnerów w akademickiej współpracy i w promocji kultury polskiej w Belgii; do pałacu BOZart – by świętować festiwal Europalia Polska 2001 lub do Parlamentu Europejskiego, czy do Domu Historii Europejskiej. Z okazji Drzwi Otwartych organizujemy spektakl teatralny, zbudowany z mniej znanych tekstów Zbigniewa Herberta.

Udaje się także sprowadzić kolaże Wisławy Szymborskiej do brukselskiej galerii Katarzyny Napiórkowskiej, a także ugościć prezesa Fundacji im. Wisławy Szymborskiej, prof. Michała Rusinka.

Od lewej: W brukselskiej galerii Katarzyny Napiórkowskiej; Z Jérôme'em Lambot na wykładach na Uniwersytecie Warszawskim ze studentami polonistyki.

W 2018 roku, dzięki wsparciu IP MSZ, Wydziału LTC i Departamentu L&L wyruszamy ze studentami do Krakowa i Oświęcimia (poprzednia wyprawa miała miejsce 10 lat temu). Dydaktyka ponad granicami – oznacza także bycie poza czasem i ponad czasem, kiedy budują się nauczycielskie przyjaźnie, spotkania, gdy rocznik urodzenia i upływ czasu choć na chwilę zostają unicestwione.

W ramach wizyty studyjnej w Krakowie, w 2018 r., wpieranej przez Instytut Polski w Brukseli.

III. PROJEKTY NAUKOWO-BADAWCZE

Brukselska polonistyka jest obecna na kongresach polonistyk światowych, odbywających się raz na cztery lata, w Gdańsku, Poznaniu, Krakowie, Katowicach, ale także na spotkaniach osobnych stowarzyszeń naukowych polonistów, komparatystów i slawistów, glottodydaktyków i literaturoznawców. Poloniści z Brukseli biorą udział w rodzimych corocznych zjazdach oraz organizują spotkania slawistów belgijskich na naszym, tutejszym wydziale.

Ze studentami, w Parlamencie Europejskim, w ramach zajęć seminaryjnych.

W ostatnim ćwierćwieczu, mają też miejsce ważne konferencje naukowe. Profesor Alain van Crugten organizuje na ULB konferencję *Mythologies polonaises*, a później już razem ze Stowarzyszeniem im. Joachima Lelewela organizujemy konferencję *Demokrata Polski*, na której pojawiają się znamienici historycy i historycy literatury z Polski. Kolejne konferencje, cykle seminaryjne dla doktorantów, dni studyjne lub części ważnych interdyscyplinarnych spotkań organizowane są w ramach studiów polonistycznych, także w dialogu ze slawistami i komparatystami, z tłumaczami, poetami i artystami, z historykami oraz historykami sztuki, przy współpracy wielu instytucji kultury, ambasad, ośrodków badawczych oraz innych ośrodków akademickich. Wymienię tylko z datami, gwoli porządku, te najbardziej znaczące:

1998 MYTHOLOGIES POLONAISES

2001 « *DEMOKRATA POLSKI* » - LA CONTRIBUTION POLONAISE À L'ÉMANCIPATION DÉMOCRATIQUE EUROPÉENNE AU 19ÈME SIÈCLE

2004 EXPOSITION ET LES CONFÉRENCES « LES CHEMINS DE LA LIBERTÉ : SOLIDARNOŚĆ »

2005 JUIFS DE POLOGNE, ENTRAILLEMENT DES CULTURES

2009 PAN(K)OPTICUM : AUTOUR DE L'OEUVRE DE MARIAN PANKOWSKI

2010 CONFÉRENCE ET EXPOSITION *L'ART FUNÈBRE EN POLOGNE*

2011 FROM YOUR LAND TO POLAND : ON THE COMMITMENT OF THE WRITER IN EUROPEAN AND POLISH LITERATURE IN THE 20TH AND 21ST CENTURIES

2012 'BARBARIC' AND 'CIVILIZED'. POLISH AND WORLD WRITERS IN AN INTERCULTURAL DIALOG ON POETRY

2014 MICROFESTIVAL POETYCKI

2016 DE LA PAROLE À L'ÉCRITURE : LITTÉRATURE ET REGISTRES LINGUISTIQUES

2017 LES DROITS ET LES DEVOIRS DU CRITIQUE LITTÉRAIRE AUJOURD'HUI

2018 WOMEN IN SCIENCE, PAST AND PRESENT / REMEMBERING 1918: EAST AND CENTRAL EUROPEAN MODERNITY. PERFORMING ARTS

2018 BONS MOTS ET COLLAGES DE WISŁAWA SZYMBORSKA

2019 CENTENAIRE DE L'ANNIVERSAIRE DE MARIAN PANKOWSKI

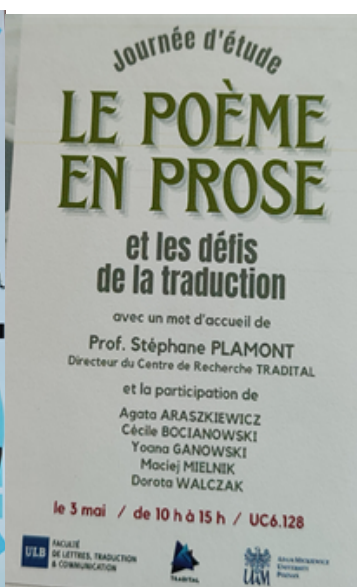
2019 DÉCOUPAGE ET COLLAGE DU SENSIBLE (AVEC KRZYSZTOF SIWCZYK, ISABELLE MACOR)

2021 CULTURAL HERITAGE IN DIGITAL AGE

2021 « POLOGNE- BELGIQUE : LES REGARDS LITTÉRAIRES CROISÉS »

2023 DU POÈME EN PROSE AU SLAM : SUR L'ÉVOLUTION DU RÉCIT POÉTIQUE DU XIXE SIÈCLE AU XXIE SIÈCLE

Wybrane plakaty konferencji i sympozjów organizowane przez zespół polonistów na ULB.

Osobną kartę historii stanowi redakcja pisma naukowego, pierwszego pisma humanistycznego na platformie revue.org naszej uczelni, której pierwszy numer zostaje opublikowany w 2008 roku. „Slavica Bruxellensia”, założona przez nas wspólnie z moimi byłymi studentami, absolwentami i doktorantami: Jeremym Lambertem, który zwrócił się do mnie z pomysłem założenia pisma, oraz Sarą Flock. Do redakcji zaprosiliśmy wówczas także moją magistrantkę i ówczesną studentkę ostatniego roku Katię Vandenborre. Stopniowo skład redakcji się powiększał, zapraszaliśmy kolejne osoby; byli to m.in.: Eric Metz, Nicolas Litvine, Cécile Bocianowski, Petra James; członkowie redakcji zdobywali kolejno doktoraty i odchodzili do nowych miejsc pracy. Jesienią 2018 roku przekazałam redakcję młodej kadrze. I choć „Slavica Bruxellensia” trwa obecnie w zawieszeniu, udało się opublikować 12 numerów tematycznych, w których znajdują się artykuły znanych autorytetów naukowych i literackich. Do dziś stanowią one ważne dzieło

referencyjne i sporą część mego życia, „Slavica Bruxellensia” rośła razem z moim dzieckiem, w czasie nieprzespanych nocy. Było to doświadczenie pracy *pro publico bono* – bardzo czasochłonne, ale też bardzo ciekawe ze względu na naukę o tekstach, o ludziach, o sobie. To także czas wspierania wielu naukowych projektów.

Spotkanie wokół poetyckich tłumaczeń, dr Cécile Bocianowski, dyrektor Festiwalu Miłosza i poeta Krzysztof Siwczyk i prof. Dorota Walczak-Delanois.

Dodajmy, że w życiu polonisty za granicą dociera się czasem do „tubylców” poprzez analogie i kontrasty, nierzadko przez narzędzia komparatystyczne. Ekipa polonistyczna jest zawsze niewielka, w najlepszym czasie stanowi ją czterech polonistów (wliczając w to kadrę stałą oraz doktorantów), w najgorszym – dwie osoby. Za granicą, w nieustannym niedoborze kadry, jest się trochę „od wszystkiego”: od języka, literatury, kultury i historii, i od wszystkich epok. Katedry polonistyczne wspierają także polonistyki krajowe, goszcząc wielu profesorów: w ramach programu Erasmus, na stażach badawczych, na gościnnych wykładach czy na dłuższych pobytach w ramach międzynarodowej katedry, jak w roku akademickim 2024/2025, kiedy gościliśmy prof. Przemysława Czaplińskiego z UAM. Dla wielu polonistów owe pobyty były niezbędne do kolejnych stopni naukowych i kariery akademickiej. Od przełomu XX i XXI wieku gościliśmy doświadczonych nauczycieli akademickich, ale też i młodszych badaczy ze wszystkich ważniejszych ośrodków uniwersyteckich w Polsce, i lektorów języka polskiego, a od czasu do czasu personel administracyjny. Oto ich nazwiska i ośrodki, w porządku alfabetycznym i bez tytułów: Edward Balcerzan (UAM), Michał Bandura (UW), Grzegorz Bąbiak (UW), Jerzy Borowczyk (UAM), Tomasz Chomiszczak (UP Kraków), Aleksandra Chrapowicka (UŁ), Przemysław Czapliński (UAM), Beata Bałczyńska-Chwalisz (UAM), Dariusz Dziurzyński (UW), Joanna Grądział-Wójcik (UAM), Wojciech Fałkowski (UW), Izabela Jach-Rahib (UW), Paweł Kaczmarek (UWr), Małgorzata Kolankiewicz (UWr), Marta Koronkiewicz (UWr), Agnieszka Kukuryk (UP Kraków), Dorota Kozicka (UWr), Teresa Kwaśna (UP), Iwona Lewandowska (UMSC Lublin),

Jadwiga Linde-Usiekniewicz (UW), Tatiana Lisiak (UAM), Katarzyna Meller (UAM), Tomasz Mizerkiewicz (UAM), Danuta Mucha (UP w Kielcach), Anna Nasiłowska (PAN IB), Renata Niziołek (UP Kraków), Joanna Orska (Uwr), Anita Pacia (UJ), Marek Pandera (UJ), Joanna Partyka (PAN IBL), Paweł Próchniak (UP Kraków), Zbigniew Przychodniak (UAM), Ewa Rajewska (UAM), Małgorzata Rybka (UAM), Michał Rusinek (UJ), Olga Sabała (UJ), Przemysław Szczur (UP Kraków), Wojciech Tomasik (UP w Bydgoszczy), Ryszard Siwek (UP Kraków), Marek Skwara (USzcz), Marta Skwara (USzcz), Beata Udzik (UAM), Honorata Wilkoń (UP Kraków), Barbara Walkowiak (UAM), Justyna Wciórka (UAM), Elżbieta Wichrowska (UW), Magdalena Zakrzewska-Verdugo (Uwr), Justyna Zych (Polonicum/UW).

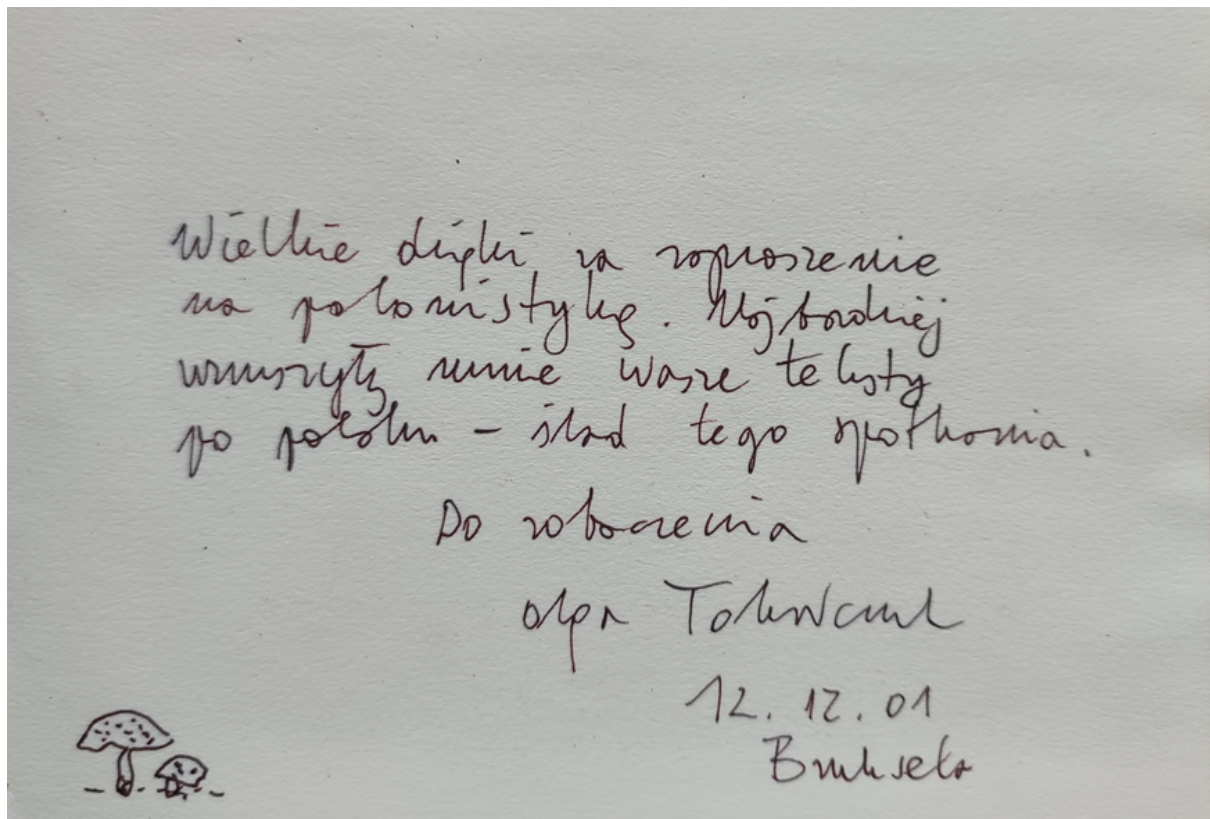
Od lewej: Profesor Tomasz Mizerkiewicz podczas wykładu gościnnego na ULB; Historyczne już plakaty i wpisy do naszej kroniki z początków wymian Erasmusowych z polskimi uczelniami.

I. SPOTKANIA I OCZAROWANIA

Spotkania z nauczycielami akademickimi i ekspertami różnych dziedzin polonistycznych wzbogacają także naszych studentów i nas samych. W przedziale czasowym, w którym przyszło mi nauczać, od 1998 roku do chwili obecnej, miały miejsce także rozczarowania i momenty trudne, kiedy brakowało subsydiów, kiedy pojawiały się tzw. życiowe sprawdziany i trzeba było podejmować bardzo trudne decyzje, radzić sobie w niełatwych, konfliktowych sytuacjach i starać się mimo wszystko, za cenę wielu niepokojów, zachować polski przyczółek w obliczu reform i licznych reorganizacji Wydziału. Przeżyliśmy, jak wiele innych ośrodków, niełatwe radzenie sobie w rzeczywistości pandemii koronawirusa. Choć na liczbę studentów wpływają fluktuacje ekonomiczne, wydarzenia polityczne i społeczne, największą liczbę studentów na pierwszym roku odnotowaliśmy w 2004 roku, gdy Polska

przystąpiła do Unii Europejskiej (ponad 20 osób); obecnie nabór na pierwszy rok mieści się w granicach 14-17 osób.

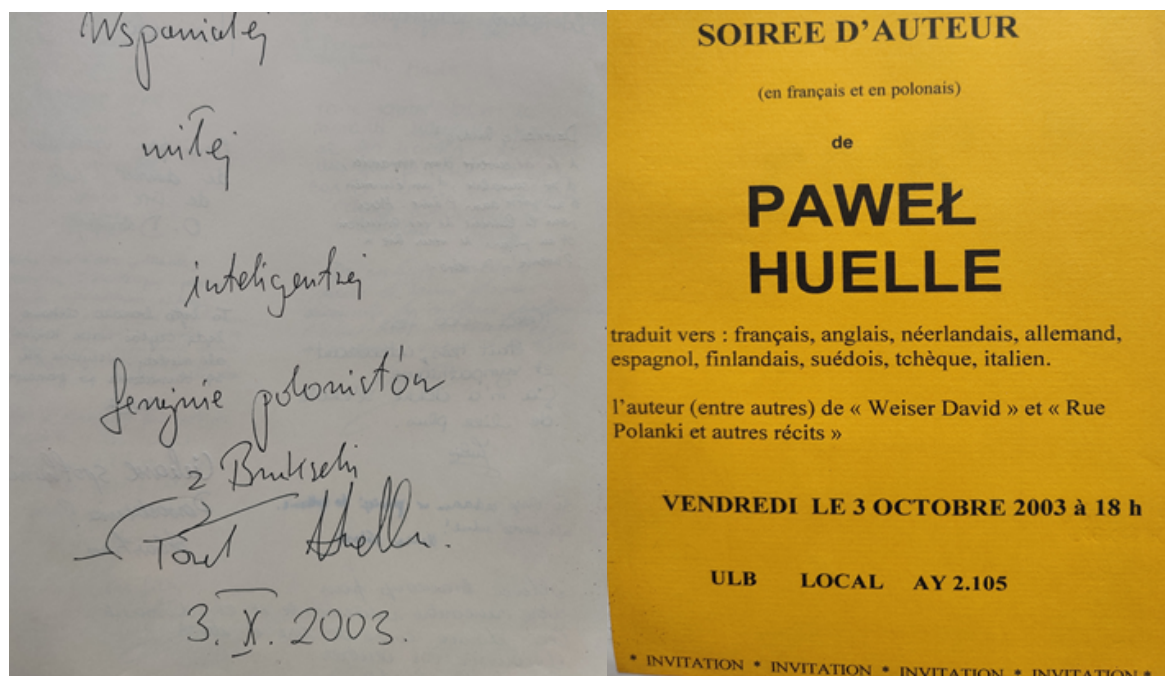
Dziś chcę się skupić na tych najbardziej słonecznych momentach i przypomnieć kilka istotnych spotkań i oczarowań. To spotkania z bardzo różnymi autorami: Konradem Górą, Tomaszem Bąkiem, Szczepanem Kopytem, Jasiem Kapelą, Natalią Malek, Julią Fiedorcuk, Piotrem Florczykiem. W 2001 roku prowadziłam spotkanie z Olgą Tokarczuk na ULB, wówczas w niewielkiej sali wykładowej, na długo przed jej europejską i światową sławą (dziś polska pisarka wypełnia wielkie sale pałacu BOZAR w Brukseli). Układaliśmy wtedy dla Autorki książkę, złożoną z osobnych tekstów – pastiszów jej stylu, zrobionych przez studentów na moich lekcjach polskiego. To do nich odnosi się wpis Olgi Tokarczuk.

Wpis Olgi Tokarczuk do naszej kroniki, w dodatku – z pięknym rysunkiem.

Były też liczne inne organizowane i prowadzone spotkania autorskie, m.in.: z Pawłem Huelle, niezapomniane spotkanie z Julią Hartwig, z Joanną Olczak-Ronikier, z Marianem Pankowskim na wieczorze autorskim na jego własnej uczelni i spotkanie z autorem i tłumaczem, Alainem van Crugtenem. Na osobną uwagę zasługuje wieczór autorski *Awaria świata* Ewy Lipskiej i Leszka Wiśniowskiego, grającego na licznych instrumentach dętych.

Ślad spotkania z Pawłem Huelle na ULB.

Spotkanie z Julią Hartwig na zdjęciu w środku, po lewej: prof. Alain van Crugten, po prawej: prof. Dorota Walczak-Delanois.

Plakat i rysunek (Doroty Walczak-Delanois) ze spotkania z Ewą Lipską oraz Leszkiem Wiśniowskim.

Pozostają, po tych wszystkich spotkaniach, dobre wspomnienia, ale też pytania: o przyszłość polonistyk, o nasze miejsce w polonistykach i w pamięci polonistów krajowych, o nowe wyzwania związane z AI, o subsydia i stanowiska pracy dla młodych badaczy, o trwałe lektoraty, o rozwój edukacji w niepewnym czasie wielu wojen. Być może jeśli będziemy pamiętać, co już udało się osiągnąć i o czym świadczy piękny jubileusz, przyszłe studia polonistyczne za 100 lat będą mogły nadal istnieć i rozwijać się, wzbogacając ich adeptów oraz sympatyków oraz transformując w piękny, jak najbardziej ludzki sposób dydaktykę, naukę i nas samych.

I. KONFERENCJA UPAMIĘTNIAJĄCA STULECIE BRUKSELSKICH STUDIÓW POLONISTYCZNYCH

Konferencja zatytułowana: **Un siècle d'études polonaises à l'Université Libre de Bruxelles. Transformer la didactique et la recherche / Stulecie polonistyki na Université Libre de Bruxelles. Przemiany dydaktyczne i naukowe** odbyła się na Wolnym Uniwersytecie w Brukseli w dniach 13-14 maja 2025 roku i była wspaniałym świętem – spotkaniem naukowców, badaczy, pedagogów, studentów i absolwentów, ale także przedstawicieli różnych instytucji i partnerów uniwersyteckich, wspierających katedrę polonistyki w Brukseli. Zapoczątkowała ona obchody stulecia studiów polonistycznych na Wolnym Uniwersytecie w Brukseli, które trwać będą do końca 2026 roku. W skład obecnej polonistycznej ekipy wchodzi nauczycielki akademickie, badaczki oraz organizatorki konferencji: dr Cécile Bocianowski, mgr Michalina Knyś, mgr Yoana Ganowski i pisząca te słowa prof. Dorota Walczak-Delanois.

Ekipa polonistyczna, od prawej dr Cécile Bocianowski, prof. Dorota Walczak-Delanois, mgr Michalina Knyś, mgr Yoana Ganowski.

W trakcie konferencji wysłuchaliśmy referatów gości z wielu ważnych ośrodków. Swoją obecnością zaszczyliły nas: pani rektor ULB prof. Annemie Schaus oraz pani rektor UAM prof. Bogumiła Kaniewska, a także prorektor Uniwersytetu Łódzkiego, pani prof. Lucyna Woźniak; na tę specjalną okazję zamówiliśmy tort z motywami przewodnimi naszej konferencji (różami oraz księgą przedstawiającą nasz uniwersytet) upieczony przez panią Joannę Wasilewską.

Na zdjęciu od prawej: prorektor UŁ Lucyna Woźniak, dziekani WFPiK UAM Krzysztof Skibski i Konrad Dominas, prof. Dorota Walczak-Delanois, pani rektor ULB Annemie Schaus, i pani rektor UAM, Bogusława Kaniewska, wicedziekan LTC ULB Sonia Janssens oraz od prawej dziekan LTC ULB, Alain Delattre, dr Mariusz Czech (NAWA), dr Cécile Bocianowski.

Obecnością i przemówieniami zaszczyliły nas także: pani Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli, Katarzyna Skórzyńska, oraz Chef du Pupitre z ministerstwa Wallonie-Bruxelles, Vinciane Périn.

Od góry: Katarzyna Skórzyńska, Ambasador RP w Brukseli; Vinciane Périn, Chef du Pupitre de Wallonie Bruxelles-International.

Program konferencji

**UN SIÈCLE D'ÉTUDES POLONAISES
À L'UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES**
TRANSFORMER LA DIDACTIQUE ET LA RECHERCHE
CENTENAIRE DE LA FONDATION DES ÉTUDES POLONAISES À L'ULB

MARDI 13 MAI 2025
SALLE AY.2.II2

09:30-10:20
OUVERTURE OFFICIELLE DU COLLOQUE
en présence des délégations polonaises
et belges : des Rectorats, des Doyens,
de l'Institut Polonais, de l'Ambassade
et de Wallonie-Bruxelles International

10:20-10:40
**ESQUISSE HISTORIQUE DES ÉTUDES
POLONAISES À L'ULB**
Cécile Bocianowski, Yoana Ganowski,
Michalina Kryś, Dorota Walczak-Delanois

10:40-11:00
**LES ÉTUDES POLONAISES À L'ULB
DES ANNÉES 1960 À 2000**
Alain Van Crugten, ULB

11:00-11:20
**LE CONTEXTE FAVORABLE DES ÉTUDES
POLONAISES EN BELGIQUE ET EN FRANCE
AU TOURNANT DES XXe ET XXIe SIÈCLES**
Marek Tomaszewski, ULB/INALCO

11:20-11:40
**KRONIKI POLONISTYKI - LES CHRONIQUES
DE LA POLONISTIQUE : 1998/1999-2025/2026**
Dorota Walczak-Delanois, ULB

11:40-12:00
**NAWA JAKO INSTYTUCJA WSPIERAJĄCA
NAUCZANIE JĘZYKA POLSKIEGO ZA GRANICĄ**
Mariusz Czech, Agence nationale d'échanges
académiques NAWA

12:00-12:20
DISCUSSION

12:20-13:20
LUNCH

**STULECIE POLONISTYKI NA WOLNYM
UNIwersytecie w Brukseli (ULB)
PRZEMIANY DYDAKTYCZNE I NAUKOWE**

13:20-13:40
**LA POLONITÉ AU CŒUR DE L'EUROPE
OU L'AVENTURE ACADÉMIQUE DU PROFESSEUR
MARIAN PANKOWSKI**
Tomasz Chomiszczak, Université KEN à Cracovie

13:40-14:00
**RIDEAU DE FER, RIDEAU DE VERRE. UNE BRÈVE
HISTOIRE DE LA COOPÉRATION ENTRE L'ÉCOLE
SUPÉRIEURE DE PÉDAGOGIE DE CRACOVIE
ET L'UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES
(PAR UN NON-HISTORIEN)**
Przemysław Szczur, Université KEN à Cracovie

14:00-14:20
**LES COLLABORATIONS ENTRE LES AML
ET LES UNIVERSITÉS POLONAISES :
BILAN ET PERSPECTIVES D'AVENIR**
Laurence Boudart, Archives et Musée de la Littérature

14:20-14:40
DISCUSSION

14:40-15:00
PAUSE-CAFÉ

15:00-15:20
**O PODRÓŻACH POETKI, KTÓRA NIE LUBIŁA
PODRÓŻY, PRZYPYNEK DO WSPÓŁPRACY
Z ULB**
Michał Rusinek, Université Jagellonne

15:20-15:40
**STULECIE POLONISTYKI NA UNIVERSITÉ
LIBRE DE BRUXELLES: POLSKO-BELGIJSKIE
INICJATYWY NAUKOWE NA ŁAMACH „PRAC
POLONISTYCZNYCH”**
Marzena Karwowska, Université de Łódź

15:40-16:00
**UMIĘDZYNARODOWIENIE POLONISTYKI
W ODNIESIENIU DO STUDIÓW
TRANSNARODOWYCH**
Joanna Orska, Université de Wrocław

16:00-16:20
**PRZESZŁOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ STUDIÓW
POLONISTYCZNYCH NA TERENACH BELGII
I HOLANDII**
Kris Van Heuckelom, KULeuven

16:20-16:40
**O ŚWIĘTOWANIU I BANKIETOWANIU
W DAWNEJ POLSCE.
(PRZYPYNEK DO OBCHODÓW 100-LECIA)**
Joanna Partyka, Institut de Recherches Littéraires IBL
PAN

16:40-17:00
DISCUSSION

19:00
**RÉCEPTION
À L'AMBASSADE
DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE
[SUR INVITATION]**
Avenue des Gaulois 29, 1040 Bruxelles

Podczas konferencji zabrali głos zasłużeni dla polonistyki emerytowani profesorowie: Alain van Crugten i Marek Tomaszewski, ale także uczeni z licznych ośrodków uniwersyteckich współpracujących z katedrą, m.in.: Agata Araszkiewicz (Université Libre de Bruxelles/ Paris 8), Cécile Bocianowski (Université Libre de Bruxelles), Laurence Boudart (Archives et Musée de la Littérature), Tomasz Chomiszczak (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Mariusz Czech (Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej), Konrad Dominas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Yoana Ganowski (Université Libre de Bruxelles), Marzena Karwowska (Université de Łódź), Michalina Knyś (Université Libre de Bruxelles), Joanna Orska (Uniwersytet Wrocławski), Joanna Partyka (Instytut Badań Literackich PAN), Michał Rusinek (Uniwersytet Jagielloński), Krzysztof Skibski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), Przemysław Szczur (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), Kris Van Heuckelom (KULeuven), Justyna Zych (Polonicum, Uniwersytet Warszawski) i pisząca te słowa.

Profesorowie zasłużeni dla polonistyki. Od lewej: prof. Alain van Crugten, prof. Dorota Walczak-Delanois, prof. Marek Tomaszewski.

Listy gratulacyjne przesłali: pani rektor Bogumiła Kaniewska (UAM), przewodniczący Konferencji Polonistyk Uniwersyteckich prof. Tomasz Mizerkiewicz (UAM) i prezesi Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych MSSP – prof. Magdalena Popiel oraz prof. Tomasz Bilczewski (UJ).

Dzień zakończył się uroczystym przyjęciem w siedzibie Instytutu Polskiego w Brukseli, na salonach Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej przy Avenue Gaulois. Brali w nim udział: rektorki uczelni UAM i UŁ, prof. Bogumiła Kaniewska i prof. Lucyna Woźniak, prorektorzy Departamentu Stosunków Międzynarodowych ULB, Anne Weyembergh oraz Yvon Molinghen; przedstawiciele reprezentacji regionów, m.in. marszałek województwa mazowieckiego, pan Adam Struzik i dyrektor przedstawicielstwa Małopolski, pani Renata Jasiołek.

W drugim dniu uroczyste obchody uświetniło wystąpienie polonistek związanych z brukselską katedrą: dr Agaty Araszkiewicz oraz mgr Yoany Ganowski; miał też miejsce wykład dr Justyny Zych z warszawskiego „Polonicum” (UW), a także prowadzone przez nią spotkanie z pisarką Grażyną Plebanek, tłumaczone przez dr Cécile Bocianowski.

Na fot. od lewej: dr Cécile Bocianowski, Grażyna Plebanek, dr Justyna Zych.

Tego dnia odbyły się również warsztaty z kreatywnego pisania oraz pokaz filmów animowanych przygotowanych przez studentów Szkoły Filmowej w Łodzi, przedstawionych przez panią wicedziekan, prof. Aleksandrę Chrapowicką. Dzień zakończył Wieczór Absolwentów – spotkanie ze studentami oraz absolwentami naszej polonistyki.

Warsztaty dla studentów prowadzone przez prof. Dorotę Walczak-Delanois.

Na zakończenie sięgnę do wpisu, w którym ponad ćwierć wieku temu inicjowałam naszą polonistyczną kronikę: „Czy istnieje sposób na pokonanie czasu? W każdym razie, możliwe jest, by na chwilę go zatrzymać, by smakować drogie chwile, by ponownie przeżywać wspomnienia... Stąd mój pomysł, by założyć Złotą Księgę dla studentów i profesorów i dla gości...”

Wspólne, pamiątkowe, zdjęcie podczas obchodów stulecia 13 maj 2025.

Bibliografia

1. Cécile Bocianowski, Dorota Walczak-Delanois, « **Wy tłumaczyć** » i « **przetłumaczyć** ». **La Pologne et la Belgique au travers des expériences scientifiques et littéraires à l'Université libre de Bruxelles**, in: LA POLOGNE DES BELGES. EVOLUTION D'UN REGARD (XX-XXI), sous la direction de Przemysław Szczur, Cracovie : Unum Press 2021, p. 125-145.
2. Cecile Bocianowski, Dorota Walczak-Delanois, **Od alfabetu do sonetu - nowe kompetencyjne wyzwania w nauczaniu języka polskiego i literatury na Wolnym Uniwersytecie w Brukseli** (De l'alphabet au sonet - les nouveaux défis des compétences dans

- l'enseignement de la langue et littérature polonaises à l'Université libre de Bruxelles, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2023 (sous presse), s. 20.
3. Yoana Ganowski, **Czytać, żyć i tłumaczyć: wstęp do polskiego doświadczenia literackiego we współczesnej Brukseli**, „Tematy i Konteksty”, 2024, 19(14), s. 74-98, <https://doi.org/10.15584/tik.2024.4>
  4. Dorota Walczak-Delanois, **Obrazy polskie w powieści Alaina van Crugtena La dictature des ignares**, „Polonistyka. Innowacje”, nr 19 (2024), s. 185-199, <https://doi.org/10.14746/pi.2024.19.12>
  5. Tomasz Chomiszczak, Dorota Walczak-Delanois, **Między Sanokiem a Brukselą - wspomnienia o Marianie Pankowskim w setną rocznicę urodzin / Entre Sanok et Bruxelles - souvenirs sur Marian Pankowski au centenaire de sa naissance** (wydanie dwujęzyczne), redakcja i tłumaczenie Tomasz Chomiszczak i Dorota Walczak-Delanois, Sanok-Bruksela: Miejska Biblioteka Publiczna w Sanoku, 2019, s. 168.
  6. Dorota Walczak-Delanois, **Literatura polska w doświadczeniu eksperymentalnym albo nauczanie uniwersyteckie w obszarze frankofońskim Belgii** (La littérature polonaise dans la démarche expérimentale ou l'enseignement universitaire dans l'espace francophone de Belgique), in: *Glottodydaktyka polonistyczna. Strategie - wartości - wyzwania* (Glottodidactique de polonistique. Stratégies - valeurs - défis), Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM 2021, s. 65-74.
  7. Dorota Walczak-Delanois, **Jakie nauczanie w Brukseli?**, (Quel enseignement à Bruxelles?), „POLONISTYKA”, red. Bożena Chrzastowska, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Warszawa 2002, n° 394, s. 238-240.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Materiał opracowany w ramach projektu „Polonistyka wobec wyzwań współczesnego świata”. Dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa II” (numer projektu: NdS-II/SP/0264/2024/01).

Do pobrania:

- Strona_nr_1_LIST_GRATULACYJNY_KONFERENCJI_POLONISTYK_UNIWERSYTECKICH_.pdf
- STRONA_NR_2_LIST_GRATULACYJNY_KONFERENCJI_POLONISTYK_UNIWERSYTECKICH.pdf
- LIST_GRATULACYJNY_PANI_REKTOR_UAM_BOGUMIŁY_KANIEWSKIEJ.pdf
- LIST_GRATULACYJNY_MSSP_pdf.pdf
- LIST_GRATULACYJNY_DZIEKANA_WFPiKI_UAMu.pdf

Linki:

- <https://tradital.ltc.ulb.be/navigation/actualites/stulecie-polonistyki-na-wolnym-universytecie-w-brukseli>

Słowa kluczowe: polonistyka, jubileusz, Bruksela

Autor: Dorota Walczak-Delanois